

Међународни савет музеја
Национални комитет ICOM-а Србије

Народни музеј
Ваљево

Семинар
Музеји у доба савремене комуникације
Петак, 18. октобар 2013, Омни центар, Ваљево

Апстракт

др Владимир Кривошејев,
музејски саветник, Народни музеј Ваљево
Организација музеја и музејске комуникације

Актуелни тренутак намеће императиве ефикаснијег и ефективнијег ангажмана музеја у правцу комуникацијског деловања усмереног према широком спектру корисника услуга музеја, ради испуњавања друштвено одговорних задатака. Ефикаснији и ефективнији рад музеја је великим делом условљен његовом унутрашњом организацијом.

Основни, теоретски, вид организације савремених музеја представља организовање по функционалном моделу, са три функционалне јединице, од којих је једна задужена за пратеће административне и техничке послове, друга рад са музејским предметима и њиховим историјским контекстима, а трећа за широк спектар активности усмерених ка корисницима услуга музеја. У пракси, у већим савременим музејима овај вид организовања се дотатно разруђује и усложњава, али уз императив егзистенције једне или више потпуно независних служби, одвојених од служби за рад са збиркама, а задужених за различите аспекте рада са публиком, потенцијалном публиком и јавностима у опште.

У пракси заступљеној у регионалним музејима у Србији срећу се различити видови одступања од основног теоретског модела организације, а главна карактеристика је неразвијеност, па па и непостојање независних комуникацијских служби, што узрокује запостављање активности рада са музејском публиком и другим корисницима услуга музеја. Сходно томе, музеји не успевају да на адекватан начин испуне своје друштвено корисне задатке, и неопходно је да се спроведе темељна реорганизација.

Александра Савић,
виша кустоскиња, Природњачки музеј, Београд
Музеји у јавности, јавност у музејима; музејски ПР – савремени приступи

У оквиру излагања биће представљена ауторска публикација Александре Савић, вишег кустоса Природњачког музеја, „Музеји у јавности, јавност у музејима; музејски ПР – савремени приступи“.

Публикација даје преглед из области музеологије, савремене улоге музеја у друштву, али објашњава и значај и примену односа с јавношћу кроз унапређење рада музеја као непрофитне институције. У књизи су детаљно описане методе и технике односа с јавношћу у пословању музеја, односи с медијима, спонзорисање музеја и музејски

маркетинг, образовна улога музеја, друштвено одговорно пословање, истраживање и анализа публике, као и други аспекти односа с јавношћу, а представљени су и бројни примери из праксе. Циљ публикације је да се читаоцима представи значај музеја и његов позитивни утицај на друштво, као и важност односа с јавношћу у савременом раду музеја. Публикацију су подржали: Министарство културе и информисања Републике Србије, Музејско друштво Србије, НК ИКОМ-а Србије и Друштво Србије за односе с јавношћу. Издавачи су Завод за уџбенике и Природњачки музеј.

др Владимир Кривошејев,

музејски саветник, Народни музеј Ваљево

Жељко Матић,

дипломирани пословни информатичар, Виши суд у Ваљеву

Електронска евиденција посете музејима (презентација апликације)

Најновија апликација намењена евиденцији посетилаца музејских изложби, развијена је крајем 2012. и почетком 2013. године. Она омогућава да се посетиоци музеја региструју у реалном времену, у тренутку уласка у музеј, са циљем тренутног издавања улазнице, сходно врсти посете и броју музејских објеката које посећују, као и накнадно претраживање и анализе посете уз комбинацију широког спектра критеријума претраге: врста посете, посећени објекти, старосна категорија, место и држава из које долазе, организатор путовања, време посете... Практична употреба ове апликације огледа се у прикупљању информација драгоцених за истраживање посећености, а оне представљају и основу за даље промотивне активности усмерене ка повећању посете баштинским институцијама.

мр Лидија Баљ,

виша кустоскиња, Музеј Војводине, Нови Сад

О комуникацији са публиком на примеру изложби „Археолог као детектив“ и „Накит – скривено значење“

У излагању ће бити речи о различим видовима комуникације са публиком путем изложби, са циљем да се разменом искуства допринесе унапређењу ове области. Као пример ће послужити две археолошке изложбе Музеја Војводине – прва је „Археолог као детектив“, реализована 2010. године, а друга „Накит – скривено значење“, постављена у мају 2013. године.

На овим изложбама су коришћени различити видови комуникације са посетиоцима: од аудио-визуелних средстава (употреба компјутера и 3D презентација, као и touch screen монитора); преко бројних пратећих програма (предавања, радионице и играонице за посетиоце различитих узраста); до интерактивних садржаја (позив посетиоцима да дају своје мишљење о нерешеним тајнама прошлости, као и израда сопствених, уникатних сувенира). Све ове активности имале су за циљ да додатно заинтересују и анимирају публику.

Посебно занимљиво искуство било је када је публика позвана да заједно са нама учествује у креирању изложбе „Накит – скривено значење“. Сарадња је спроведена на два начина. Са једне стране су позвани савремени уметници да дају своје виђење накита из прошлости у делу изложбе под називом „Накит као инспирација“. Тако је накит из археолошких збирки добио потпуно ново и другачије виђење. Са друге стране, посетиоци су позвани да креирају део изложбе под називом „Накит као успомена“. Ту су излагани лични предмети, а од посетилаца је тражено да у краткој причи образложе због чега су им ти

предмети важни. Показало се да је публика највеће интересовање показала за приче које су пратиле изложене комаде, као и да су новинари били посебно заинтересовани управо за овај део изложбе.

Олга К. Нинков, PhD,

музејска саветница – историчарка уметности, Градски музеј Суботица
Комуникација суботичког Градског музеја на примеру изложбе „Лица времена – портрети уметничке збирке“

Предавање се базира на приказу типова комуникације суботичког музеја са више генерацијских и професионалних група у јавности, у оквиру изложбе „Лица времена“ која је по први пут приказала у целости веома комуникативан тематски сегмент Уметничке збирке: портрете. Изложба је обухватала обраду, рестаурацију, излагање и публикавање уметничких портрета, а за време њеног трајања (2010–2011) циклус предавања и промоције књига намењено старијој публици, те играонице за децу, као и ликовни, књижевни и научни конкурс на тему портрета за средњошколце; награду и календар за све заинтересоване. Посебна пажња је путем организовања предавања, посвећена комуникацији са сртучњацима разних профила (историчар уметности, историчар, рестауратор, историчар књижевности, филмски аналитичар, филозоф, педагог, сликар, итд). Комплексан задатак је како у првој фази припреме, тако и у другој, након отварања изложбе, захтевао разгранату сарадњу музејских стручњака међусобно, али и комуникацију са представницима медија и употребу нових могућности електронског обавештавања публике. Искуство стечено на основу годину дана трајања пројекта говори да је циљ програма, интензивирање комуникације са публиком и стручном јавношћу, приближавање музеја публици и унапређивање истраживања, као и неговање педагошког рада у окриљу музеја, успело и уродило плодом. Овим излагањем желимо да представимо стечена искуства из аспекта комуникације, по чијем интензитету и вишеслојности се наведена изложба издваја од других годишњих изложби суботичког музеја. Једна од важних спознаја говори, да музеј није само место едукације, него и инспирације, и да је један од најважнијих циљева омогућити дужи, активан боравак на изложби и позитиван доживљај, што подразумева да је осим анимације важан фактор и амбијент, тј. степен његове комуникативности са публиком.

Ивана Војт,

историчарка уметности – кустоскиња, Музеј афричке уметности, Београд
Студија случаја: мултимедијална изложба „Манкала, мисаона игра“

Изложба „Манкала, мисаона игра / Mancala, game of thought“, ауторке Иване Војт (27. децембар 2012 – 1. октобар 2013) поставила је посебне музеолошке изазове који се тичу излагачке праксе у Музеју афричке уметности.

Манкала је друштвена игра мисаоног карактера и логичко-математичке комбинаторике, која се у различитим варијантама игра на четири континента: Африци, Азији, Јужној и Северној Америци.

Изложба „Манкала, мисаона игра / Mancala, game of thought“ конципирана је тако да кроз различите медије посматрачу нуди више могућих погледа на ову специфичну игру, као и да му омогући да кроз сам чин играња манкале постане део јединствене атмосфере коју игра креира. Поред 43 представљена предмета из домаћих и иностраних колекција, поставку су чинила и четири кратка документарна филма, аудио садржаји, каталошки текст, документарне фотографије, као и тзв. *поље игре*: сто на коме се могла у двоје играти манкала, као и компјутер на коме се манкала играла *online*. Важну улогу у промоцији

изложбе чинио је *трејлер* који је својим интригантним садржајем континуирано привлачио пажњу и подстицао интересовање за овакав културни догађај. Низ пратећих активности организованих у оквиру изложбе „Манкала, мисаона игра/ Mancala, game of thought“ у први план истицале су суштину друштвене игре –моменат сусрета и размене, тј. потребу за интеракцијом, чиме се и сама музејска делатност актуелизовала првенствено као део друштвеног живота заједнице.

др Ивана Башичевић Антић,

председница Фонда Илија&Мангелос, Нови Сад

Изазови савременог доба: Искуства Фонда Илија & Мангелос

У покушају да одговорим на тему конференције, као управитељ Фонда Илија & Мангелос, у оквиру свог излагања бавићу се проблемима са којима се фонд као невладина организација сусрео у свом раду као и закључцима до којих сам током шест година рада фонда дошла. Идеја да се рад нас појединаца са специфичним циљевима у домену културе (у овом случају је то циљ фонда да ради на очувању имена и опуса двојице уметника Димитрија Башичевића Мангелоса и Илије Башичевића Босиља) дошла је управо од људи запослених у државним тј владиним институцијама док је, међутим, већ само оснивање (2007) показало да није постојала никаква спремност ни система ни друштва на рад са таквим организацијама. У последње време напредак постигнут у домену законодавства довео је до тога да је рад тих организација на неки начин јасније дефинисан међутим истовремено он је заправо отежан понекад практично онемогућен, притиснут огромним администрацијама а готово симболичном финансијском помоћи.

У оквиру излагања говорићу о томе зашто је фонд основан, каква су му искуства у раду са домаћим музејима а каква са музејима и галеријама у иностранству. Посебну пажњу посветићу пројекту на који смо врло поносни, а то је додела награде најбољем младом визуелном уметнику у Србији која носи име Димитрија Башичевића Мангелоса а додељује се већ једанаест година.

потпуковник Славољуб М. Марковић,

директор Медија центра „Одбрана“

Сарадња са институцијама културе у организацији изложбених програма – искуства Галерије Дома Војске Србије

Галерија Дома Војске Србије реализује своје активности у оквиру Медија центра „Одбрана“ Управе за односе са јавношћу Министарства одбране. Током више од шест деценија постојања у њој је организовано више од 500 изложби. Нови излагачки концепт Галерије, заснован на сарадњи са музејима, галеријама и другим институцијама културе, примењује се од краја 2010. године. Основна идеја да се у модерном изложбеном простору београдској публици приближе уметничка дела из бројних музејских и галеријских збирки, легата и приватних колекција, наишла је на изванредну подршку стручне и шире јавности. Изложбе и бројне пратеће програме, за мање од три године, видело је готово 150.000 посетилаца, што Галерију Дома Војске Србије сврстава у ред најпосећенијих изложбених простора у Београду.

Галерија Дома Војске Србије нуди партнерима, у размени програма, изложбе уметничких дела из своје богате колекције. Репрезентативна поставка „Поетика и судбина 20. века“, која обухвата радове еминентних ликовних стваралаца са некадашњих југословенских простора који, углавном, нису излагани, наишла је на велико интересовање публике у Новом Саду, Београду, Нишу, Зрењанину, Вршцу, Јагодини и другим градовима Србије.

У реализацији програма Галерија Дома Војске Србије ослања се на ресурсе којима располаже Министарство одбране и Војска Србије, што омогућава све потребне услове за обезбеђење, транспорт и заштиту уметничких дела, графичку припрему и штампу каталога и другог материјала, као и квалитетну медијску подршку и промоцију активности.

У излагању ће посебно бити наглашена искуства у сарадњи Галерије Дома Војске Србије са институцијама културе.

Милена Милошевић Мицић, МА,

виша кустоскиња – историчарка уметности, Завичајни музеј Књажевац

Образовни програми Завичајног музеја Књажевац као инструменти комуникације

Улога музеја као научно-просветних установа са задатком прикупљања, проучавања, чувања и излагања материјалних остатака прошлости мењала се у складу са развојем друштва и потребама посетилаца. Музеји данас представљају важан елемент у систему јавног знања са истакнутом образовном улогом. Интерпретативна и комуникацијска компонента представљају једно од основних мерила успешности њиховог рада.

Музеј као институција која ствара, обрађује и шири информације у савременом свету тумачи се као медиј, жариште комуникационих активности са израженом друштвеном функцијом. Информација са друге стране, као врста духовног рада има све већи утицај на друштвени развој и одлучујућу улогу у економском систему, као основни производни чинилац у економији заснованој на знању.

У складу са оваквим тумачењима, у стратешком плану Завичајног музеја Књажевац као један од циљева постављено је стварање нове улоге и позиције музеја у широј заједници. С тим у вези, радило се на развоју разноврсних образовних програма. Сваки од програма обраћао се различитим циљним групама постављајући музеј у другачију позицију у односу на окружење. У овом излагању навешћемо примере два образовна програма који се реализују у сарадњи са сродним културним, образовним и туристичким установама и организацијама, стварајући тако нове друштвене структуре и односе, доприносећи развоју локалне заједнице и стварању нове публике.

Реч је о вишегодишњем програму „Завичајни појмовник“ који се реализује у сарадњи књажевачког музеја, библиотеке, основних школа, медија и који представља начин и средство за ширење знања, комуникациони канал, али и метод баштињења, тј. бележења и трајног чувања елемената завичајне баштине; и „Образовној авантури Завичајног музеја“, која представља посебан програм образовног туризма базиран на специфичностима културне и природне баштине књажевачког краја.